

Ткачов М.М.

к.е.н., доцент, доцент кафедри права

Ткачова Н.П.

к.е.н., доцент, доцент кафедри маркетингу

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ПРИНЦИПИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Стратегія сталого розвитку підприємства базується на дотриманні принципів, що забезпечують збалансований підхід до економічного, соціального та екологічного аспектів його діяльності [1-14]. Реалізація цих принципів підтримується відповідною нормативно-правовою базою.

1. Міжнародні стандарти та угоди: ISO 14001 - Міжнародний стандарт для систем екологічного менеджменту, який допомагає підприємствам зменшувати негативний вплив на навколишнє середовище; ISO 26000 - керівництво щодо соціальної відповідальності, яке надає рекомендації підприємствам щодо сталого розвитку; Паризька угода - міжнародна угода з питань клімату, що передбачає зниження викидів парникових газів та перехід до низьковуглецевої економіки.

2. Європейське законодавство: Європейська зелена угода – стратегія ЄС, спрямована на досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року; Директива ЄС про нефінансову звітність - вимагає від великих компаній розкривати інформацію про екологічні, соціальні та управлінські аспекти їхньої діяльності.

3. Національне законодавство України: Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" - регулює діяльність, пов'язану з охороною довкілля; Закон України "Про енергозбереження" - спрямований на підвищення ефективності використання енергії.

Принципи, закріплені в Декларації та інших документах Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку, складають зміст концепції сталого розвитку та його нормативно-правову базу. Вони спрямовані на

створення нового механізму глобального партнерства, укладення міжнародних угод, що забезпечують повагу інтересів усіх і захист цілісності глобальної системи охорони навколишнього середовища і розвитку [1, 3, 6, 11].

Найбільш важливими, на наш погляд, є такі правові принципи сталого розвитку:

Принцип 1. Визнання права кожної людини на здорове та активне життя в гармонії з природою в екологічно чистому та сприятливому для неї середовищі.

Принцип 2. Визнання невід'ємного суверенітету держав над власними природними ресурсами при дотриманні принципу незаподіяння шкоди навколишньому середовищу поза межами національної юрисдикції.

Принцип 3. Право на розвиток має поважатися таким чином, щоб забезпечити рівність можливостей для розвитку та збереження навколишнього середовища як для нинішнього, так і для майбутніх поколінь.

Принцип 4. Для досягнення сталого розвитку охорона навколишнього середовища повинна бути невід'ємною частиною процесу розвитку і не може розглядатися у відриві від нього.

Принцип 5. Усі нації і всі народи співпрацюють у вирішенні важливого завдання викорінення бідності, яка має важливе значення для сталого розвитку, з метою зменшення нерівності в рівнях життя і кращого задоволення потреб більшості населення світу.

Принцип 6. Надання особливого значення становищу та потребам найбільш екологічно вразливих країн, що розвиваються, у міжнародних діях у сфері навколишнього середовища та розвитку.

Принцип 7. Держави співпрацюють у дусі глобального партнерства для збереження, захисту та відновлення здоров'я та цілісності екосистеми Землі. Через свою різну роль у деградації глобального середовища держави мають спільну, але різну відповідальність. Розвинені країни визнають відповідальність, яку вони несуть у контексті міжнародних зусиль щодо досягнення сталого розвитку, враховуючи навантаження, яке їхні суспільства

покладають на глобальне довкілля, а також на технології та фінансові ресурси, якими вони володіють.

Принцип 8. З метою досягнення сталого розвитку та кращої якості життя своїх громадян держави повинні скоротити та викорінити нестійкі практики виробництва та споживання та сприяти відповідній політиці народонаселення. Декларація вказує на фактори, які перешкоджають переходу до моделі сталого розвитку в майбутньому. До них відносяться проблеми виробництва і споживання.

Принцип 9. Співпраця задля розбудови наукового потенціалу. Держави повинні співпрацювати з метою зміцнення національного потенціалу для сталого розвитку шляхом підвищення наукового розуміння шляхом обміну науковими і технологічними знаннями та сприяння розробці, адаптації, поширенню та передачі технологій, включаючи нові та передові технології.

Принцип 10. Розгляд екологічних питань за участю всіх небайдужих громадян та забезпечення доступу кожного до інформації, що стосується довкілля. Цей принцип орієнтує держави на демократизацію влади як умову ефективного вирішення екологічних проблем і забезпечення сталого розвитку. Екологічні питання вирішуються найбільш ефективним способом за участю всіх небайдужих громадян на належному рівні.

Принцип 11. Необхідність прийняття ефективного законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Принцип 12. Створення сприятливої та відкритої міжнародної економічної системи. Цей принцип визначає основи розвитку економічних відносин в інтересах охорони навколишнього природного середовища та сталого розвитку. Держави повинні співпрацювати для створення сприятливої та відкритої міжнародної економічної системи, яка б призвела до економічного зростання та сталого розвитку в усіх країнах, а також для кращого вирішення екологічних проблем.

Принцип 13. Необхідність прийняття чинних національних законів про відповідальність за шкоду, заподіяну екологічно шкідливою діяльністю.

Принцип 14. Заходи в галузі охорони навколишнього середовища, спрямовані на вирішення транскордонних або глобальних екологічних проблем, повинні, наскільки це можливо, ґрунтуватися на міжнародному консенсусі.

Принцип 15. Протидія або запобігання переміщенню та переміщенню екологічно небезпечних і шкідливих видів діяльності та речовин.

Відповідно до цих принципів держави повинні розробляти національні закони про відповідальність і відшкодування шкоди, заподіяної жертвам забруднення та іншої шкідливої для навколишнього середовища діяльності [2, 5, 12].

Реалізація концепції сталого розвитку на підприємстві потребує інтеграції економічних, екологічних та соціальних принципів у стратегію та операційну діяльність. Важливо дотримуватися міжнародних та національних нормативних вимог, забезпечуючи при цьому сталий розвиток бізнесу.

Література

1. Шводіауер Г., Перерва П.Г. Характеристика цілей сталого розвитку. Авіація, промисловість, суспільство: матеріали 4-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 18 травня 2023 р., м. Кременчук / редкол. В.В. Сокурєнко [та ін.]; Кременчуц. льотний коледж. Харків: ХНУВС, 2023. С. 883-886.
2. Pererva P.G., Kocziszky G., Kobieliєva T.O., Veres Somosi M. (2019) Compliance program. Kharkov-Miskolc: NTU «KhPI». 689 p.
3. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
4. Kosenko A.P., Kobieliєva T.O., Tkachova N.P. Forecasting industry park electrical products. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 4 (12). Ч. 2. С. 106-111.
5. Паймаш Г.В., Перерва П.Г. Проблеми працевлаштування інвалідів війни // Сучасні напрямки розвитку менеджменту та економіки в умовах VUCA-світу: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених, 2022 р. / орг. ком.: В. О. Богомолєв [та ін.]; ХНАДУ [та ін.]. Харків, 2022. С. 394-397.
6. Паймаш Г.В., Перерва П.Г. Соціально-етичні проблеми ринку праці осіб з обмеженими можливостями. Використання соціально-етичного маркетингу для забезпечення сталого розвитку в Україні : моногр. / заг. ред. Є.О. Голишева. Суми : Триторія, 2021. Розд. 3.2. С. 101-114.

7. Паймаш Г.В., Перерва П.Г. Методи пошуку роботи для людей з обмеженими можливостями. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доп. 30-ї Міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2022, 19-21 жовтня 2022 р. / ред. Є.І. Сокол. Харків : НТУ "ХПІ", 2022. С. 582.

8. Перерва П.Г. Практический маркетинг. Вып. 4. Исследование рынка промышленной продукции. М.: НПО «РИМ», 1991. 96 с.

9. Перерва П.Г. Практический маркетинг. Вып. 2. Маркетинг на промышленном предприятии. - М.: НПО «РИМ», 1991. - 80 с.

10. Кобелева Т. О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354с.

11. Pererva P., Nagy S., Maslak M. (2018) Organization of marketing activities on the intrapreneurship. MIND Journal. №5. 10 p.

12. Перерва П.Г., Романчик Т.В. Механізм управління рівнем конкурентоспроможності продукції підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. №4. С. 230-235.

13. Романчик Т. В., Кобелева Т. О., Перерва П. Г. Комплаєнс як фактор інноваційного розвитку підприємства. Інформація та знання в системі управління інноваційним розвитком : монографія. Суми : Триторія, 2018. С. 205–220.

14. Косенко А.П., Коциски Д., Перерва П.Г., Сакай Д., Маслак О.И. Экономическая оценка инновационного потенциала. Мишкольц-Харьков : Мишк. техн.ун-т, 2009. 166с.

Кузьома В.В.

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Сучасний стан продовольчої безпеки в Україні та світі вимагає ґрунтовного аналізу проблем і можливостей у сфері постачання харчових продуктів. Україна, як одна з ключових країн-експортерів сільськогосподарської продукції, має розглянути свою роль у глобальній продовольчій безпеці, з урахуванням викликів, які постають перед світовою спільнотою у сфері забезпечення якісними продуктами харчування.

Поточний тенденції у глобальній продовольчій безпеці відображає наявність багатьох проблемних моментів, пов'язаних з усіма основними факторами, що впливають на неї. Ці проблеми породжують значні ризики та загрози, усунення яких є необхідною умовою для досягнення глобальної продовольчої безпеки. Комплексний аналіз сучасного стану світової